

Casemanagement dementie

Programma en voorlichtingsmateriaal 2020-2021

Windesheim, Zwolle

Competenties en leeruitkomsten van de opleiding

Competenties van de casemanager dementie

Voor de opleiding casemanagement dementie zijn leeruitkomsten geformuleerd. Deze zeven leeruitkomsten zijn afgeleid van de rollen en competentiegebieden van de Casemanager Dementie uit het Expertisegebied Dementieverpleegkundige van V&VN (2017) en het Expertiseprofiel Casemanager Dementie van BPSW (2018).

Deze zeven rollen en competentiegebieden zijn, - net als bij de verpleegkundige - afgeleid van de zogenaamde CanMeds rollen (zie afbeelding hiernaast).

De kern van de rollen in de functie van casemanager dementie komen als volgt naar voren:

*In de rol van **Zorgverlener*** biedt de casemanager dementie hulp volgens een werkmethode. Hierbij beschikt hij/zij over een toolkit met interventies: informeren, begeleiden, coördineren van zorg en (incidenteel) praktische hulpverlening.

*In de rol van **Communicator***, begeleidt de casemanager dementie cliënten, heeft daarbij aantoonbaar oog voor de belangen van cliënt en mantelzorger én komt op voor deze belangen. Hierbij maakt hij/zij gebruik van de gespreksvaardigheden van gezamenlijke besluitvorming.

*In de rol van **Samenwerkingspartner***, toont de casemanager dementie zich de verbindende schakel tussen cliënt, informeel en formeel netwerk. Hiervoor maakt hij/zij (indien gewenst en aanwezig) contact met het informele systeem van de cliënt, werkt nauw samen met andere disciplines in het belang van de cliënt.

*In de rol van **Reflectieve EBP-professional***: toont de casemanager dementie een sensitieve en reflectieve houding ten aanzien van moreel ethische dilemma's, waarbij keuzes mede onderbouwd worden op basis van evidence based practice (EBP).

*In de rol van **Gezondheidsbevorderaar***: verstrekt de casemanager dementie informatie over dementie ter vergroting van de kennis van het algemene publiek en geeft op die manier een positieve bijdrage aan de beeldvorming rondom dementie in de samenleving.

*In de rol van **Organisator***: heeft de casemanager zijn/haar rol bij het vormgeven van de functie en het uitbouwen van de samenwerking in de keten.

*In de rol van **Professional en kwaliteitsbevorderaar***: Levert de casemanager dementie een bijdrage aan het opstellen en onderhouden van een professionele standaard voor de functie van casemanager dementie en bevordert op die wijze de kwaliteit van zorgverlening aan mensen met dementie.

Leeruitkomsten

Tussen vertegenwoordigers van opleidingen voor casemanagement dementie zijn tijdens een focusgroepbijeenkomsten in 2017 zes leeruitkomsten geformuleerd, die ook voor de opleiding casemanagement van Windesheim gelden:

De casemanager dementie laat zien dat hij/zij:

- 1) De cliënt en diens naasten vraag- en belevingsgericht deskundig ondersteunt en begeleidt in alle fasen van zijn/haar ziekteproces, versterkt (zo veel als mogelijk) het zelfmanagement, met als doel dat de cliënt zo lang mogelijk thuis kan wonen, met een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven.
- 2) De complexiteit ('patiënt- and case-complexity') van de gezondheid- en leefsituatie van de cliënt inschat op lichamelijk, geestelijk, sociaal en spiritueel welbevinden, de benodigde zorg- en hulpverlening indiceert en organiseert conform landelijk afgesproken kaders en vastlegt in een (elektronisch) zorgplan.
- 3) Adequaat handelt in crisissituaties bij de cliënt en diens naasten en de belangen van de cliënt en diens naasten hierbij centraal stelt.
- 4) Een sensitieve en reflectieve houding heeft ten aanzien van moreel-ethische en juridische dilemma's waarbij keuzes onderbouwd worden op basis van evidence based practice, met bewaking van eigen en professionele grenzen.
- 5) Een bijdrage levert aan de positionering en profilering van de casemanager dementie.
- 6) De kwaliteit van de zorg- en hulpverlening aan cliënten en diens naasten in stand houdt en zo mogelijk verbetert.

Onder cliënt wordt verstaan: mensen met dementie, patiënten, cliënten met een vorm van dementie dan wel hersenaandoening die vergelijkbare verschijnselen vertonen.

Onder naasten c.q. cliëntensysteem worden verstaan: mantelzorgers, familieleden, vrienden, bekenden die een belangrijke ondersteunende rol spelen in het leven van de cliënt.

Gedurende het gehele jaar werk je aan bovenstaande zes leeruitkomsten. Tijdens en aan het eind van de opleiding worden deze leeruitkomsten getoetst met gerichte opdrachten.

Vanuit de leeruitkomsten zijn leerdoelen geformuleerd (zie lesbeschrijving per dagdeel). Deze leerdoelen zijn ondergebracht bij de verschillende lesdagdelen. Samen dekken deze doelen de lading van de leeruitkomsten. Door zich te richten op deze leerdoelen, het volgen van de lesdagen, het bestuderen van literatuur, bekijken van video's, het uitvoeren van voorbereidingsopdrachten en het behalen van de toetsopdrachten verzekert de student zich van het behalen van de leeruitkomsten en kan hij/zij zich aan het eind van de opleiding een competente casemanager dementie noemen!

Basisdocumenten

Naast een proces van co-creatie en analyse van evaluaties van alumni en (gast)docenten, vormen onderstaande documenten de bouwstenen voor de opleiding casemanagement dementie:

- Het competentieprofiel uit het Expertisegebied Dementieverpleegkundige (V&VN, 2017) en het Expertiseprofiel Casemanager Dementie Sociaal Werk Zorg (BSPW, 2018)
- De Zorgstandaard Dementie (2020)
- De werkmethode: Casemanagement Dementie, methodisch werken en positionering in de keten (Ketelaar e.a., 2015).

Dit is vertaald naar de volgende opbouw van de opleiding in lesdagdelen.

Lesdag	Vorbereiding/praktijk	Inhoud lesdagdelen
0	<i>Kennis over dementie</i>	0. Diagnostische toets (formatief) Maak, voordat je aan deze opleiding begint, de diagnostische kennistoets. Deze toets is puur voor jezelf bedoeld en geeft je enig inzicht in jouw instapniveau. Mogelijk constateer je hiaten in je kennis. Neem eventuele vragen die je hebt n.a.v. jouw resultaten mee naar de eerste lesdag.

1	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>Huidige en toekomstige competenties casemanager dementie</i>	1a. Kennismaken met casemanagement dementie (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking met de groep en kerndocent. • Opbouw studieroute, toetsing en ELO. • Inventarisatie persoonlijke leerdoelen a.d.h.v. het Expertisegebied Dementieverpleegkundige of Expertiseprofiel CMD Sociaal werk Zorg. • Indelen presentaties <i>WindAlzheimercafé</i> en intervisiegroepen.
	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>Diagnostische toets.</i>	1b. Dementie: de medische invalshoek (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • Ziektebeelden en symptomen • Werking van de hersenen en het geheugen • "Ik beleving" bij dementie • Vroegsignalering dementie • Diagnostiek (inclusief meetinstrumenten) • Medicatie
2	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>De sociale benadering bij dementie (in duo's).</i>	2a. Dementie: de sociale invalshoek (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • WindAlzheimer café 1 • De sociale benadering bij dementie • Dementievriendelijke gemeente/samenleving • Sociaal-politieke kaders ten aanzien van dementie.
	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>Eigen regie cliënt/mantelzorg</i>	2b. Werkmethodiek Casemanagement Dementie: fase 1 (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie van de eigen regie, behoeften en wensen • Werken met het netwerk • WindAlzheimercafé 2 • Intervisie 1 • Lesmodule 1: Inventariseren van de behoeften en wensen
3	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>e-learning</i>	3a. Wettelijke kaders bij dementie (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke vertegenwoordiging • Wet Zorg en Dwang • Euthanasiewet en dementie • Bespreking van juridische casuïstiek
	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>Sociaal netwerkanalyse en/of Intakeverslag-zorgplan</i>	3b. Werkmethodiek Casemanagement Dementie: fase 2 (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • Sociaal netwerkanalyse/ondersteunen sociale netwerk • Opstellen van een zorgplan: matched care • Onafhankelijkheid als casemanager dementie • Lesmodule 2: Coachen bij doelen en actieplannen • WindAlzheimercafé 3 • Intervisie 2
4	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal	4a. Systeemgericht werken: werkmethoediek CMD fase 3 (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • WindAlzheimercafé 4

	<p>Vorbereidingsopdracht: <i>Rapportage en draagkrachtmeting mantelzorger</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Systeemtheorie en systeemgericht werken • Systeeminterventies • Werken met de cliënt en zijn netwerk • Intervisie 3 • Lesmodule 4: Nut en noodzaak van activerende interventies
	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p> <p>Vorbereidingsopdracht: <i>Tip voor langer thuis wonen en</i></p> <p><i>Korte praktijkbeoordeling Zorgverlener en Communicator (toetsopdracht)</i></p>	<p>4b. Gezamenlijke besluitvorming (kerndocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Theorie gezamenlijke besluitvorming • Training gespreksvoering
5	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p> <p>Vorbereidingsopdracht: <i>Casusbeschrijving met ethisch dilemma (toetsopdracht)</i></p>	<p>5a. Moreel beraad en de reflectieve casemanager dementie (kerndocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • WindAlzheimercafé 5 • Theorie Zorgethiek • Bespreking van één van de casussen ethisch dilemma in een moreel beraad.
	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p>	<p>5b. Systeemgericht werken als casemanager (gastdocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Op pad” met een casemanager dementie • Casuïstiek – systeemgericht werken
6	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p> <p>Vorbereidingsopdracht: <i>Toekomstscenario's, onderhandelingsituatie en conflicthanteringsstijl</i></p> <p><i>Korte praktijkbeoordeling Samenwerking (toetsopdracht)</i></p>	<p>6a. Samenwerking in de zorg voor mensen met dementie (kerndocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • WindAlzheimercafé 6 • Organisatie casemanagement dementie • Theorie over onderhandelen: Harvard methode • Oefening in onderhandelen • Lesmodule 3: Multidisciplinair zoeken naar mogelijkheden
	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p> <p>Vorbereidingsopdracht: <i>Je wijk in kaart</i></p> <p><i>Zicht op de keten</i></p>	<p>6b. Samenwerken in netwerken (gastdocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventariseren samenwerken op drie niveaus: micro, meso, macro • Multidisciplinair werken in netwerken • Oefening in werken met netwerkpartners
7	<p>Bestuderen literatuur</p> <p>Bekijken beeldmateriaal</p> <p>Vorbereidingsopdracht: <i>Verkenning technologieën</i></p>	<p>7a. Innovatie in de zorg voor mensen met dementie (gastdocent)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vernieuwingen in zorg voor mensen met dementie • ICT en (sociale) domotica in de thuissituatie • Oefenen met een casus

8	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal Vorbereidingsopdracht: <i>Evaluatiegesprek</i> <i>Feedback cliënt/mantelzorger en netwerkpartner (toetsopdracht)</i>	7b. Evaluatie: werkmethoediek CMD fase 4 (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • <i>WindAlzheimercafé 7</i> • Evalueren met cliënten en afsluiten contact • Evalueren na crisisinterventie • Overdracht en nazorg • Intervisie 4
	Bestuderen literatuur Vorbereidingsopdracht: <i>Casuïstiek uit eigen praktijk verzamelen passend bij de gekozen thema's</i>	8a. Dementie en communicatie (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • Communicatieproblemen bij dementie • Rol en taak logopedist • Effectief communiceren met een cliënt met dementie en zijn omgeving • Eten en drinken met dementie • Inbreng casuïstiek
	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal	8b: Dementie: de gedragsmatige invalshoek (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • Omgaan met gedragsverandering in de thuissituatie • Onbegrepen gedrag • Psychiatrische ziektekenmerken • Persoonlijkheidsproblematiek
9	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal <i>Reflectieverslag over de competenties van een CMD (toetsopdracht)</i>	9a: Cultuur sensitieve zorg voor mensen met dementie (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • De beleving van dementie bij mensen uit verschillende culturen • Hulp vragen en hulp beleven door mensen met dementie en hun naasten met verschillende culturele achtergronden
	Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal	9b: Crisissituaties- en interventies bij dementie in de thuissituatie (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • <i>WindAlzheimercafé 8</i> • Crisisinterventies • Signaleren oudermishandeling, financieel misbruik • Dossiervoering • Intervisie 5
10	Vorbereidingsopdracht: Bestuderen literatuur Bekijken beeldmateriaal <i>Eindpresentatie</i>	10a. Dementie op jonge leeftijd (gastdocent) <ul style="list-style-type: none"> • De jonge mens met dementie en het sociaal netwerk • Perspectieven op de complexiteit vanuit praktijk en theorie • Handvatten voor de zorg en behandeling
		10b. De competente casemanager dementie?! (kerndocent) <ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie opleiding • Eindpresentatie intervisiegroepen

- Uitreiking certificaat
- Afscheid

Studielast

De totale studielast van deze leergang bedraagt 168 uur.

De verdeling van de studielast is als volgt:

- Lesdagen	60 uur
- Voorbereiding	80 uur
- Vrije ruimte	8 uur
- Toetsing	20 uur

Voorafgaand aan elke dagdeel bereidt de student zich gedurende gemiddeld 8 uur voor door het bestuderen van literatuur, het bekijken van video's, het reflecteren op eigen ervaringen en het uitvoeren van opdrachten. De voorbereidingsopdrachten worden tijdens de lesdag benut voor verdere verdieping.

De duur van de lesdag is 6 uur: 9.30-12.30; 13.00-16.00.

Pauze van 12.30-13.00 uur.

De opzet van een lesdag

Een lesdag bestaat uit 2 dagdelen van elk 3 uur.

Voorafgaand aan elke dagdeel bereidt de student zich voor door middel van: bestuderen, bekijken, bedenken en uitvoeren. De voorbereidingsopdrachten worden tijdens de lesdag daadwerkelijk gebruikt voor verdere uitdieping. Voor de voorbereiding wordt uitgegaan van 4 uur per dagdeel.

Tijdens de lesdag is er een afwisseling van minimaal 4 werkvormen: hoorcollege, werkcollege, training, intervisie.

Locatie en organiserende organisatie

Christelijke hogeschool Windesheim
Campus 2-6
8017CA Zwolle